

LLIBRES LA RESSENYA
El mariner Billy Budd
i més històries,
 de Herman Melville:
 "Una sèrie de novel·les breus simplement impecables" / 1

ENTREVISTA AMB FLORENCE AUBENAS:
 "Aquesta crisi ens fa a tots víctimes i còmplices" / 3

La llengua a l'abast

Per JOSEP A. CALVO

«Sovint trobam productes escrits d'allò més dignes, que contrasten amb l'empobriment i la degradació dels missatges orals, farcits de barbarismes persistents» / 6

CINEMA

Com acabar amb el teu cap:
 "Un producte fragmentat que funciona per acumulació de moments graciosos, que podrien gaudir-se de manera independent amb indulgència d'alienat televident" / 7

L'ESPÍRIT

ZONNCULTURNL

Faula moral i exploració ombrívola dels aspectes més recòndits i imprevisibles de la condició humana, *Bartleby, l'escrivent* conta la història d'un home aparentment ordinari que un dia, sense més ni més, renuncia a continuar participant de l'engranatge del món. L'acció transcorre dins un despatx d'advocats de Nova York, que veu trasbalsada la seva rutina quan el protagonista, un copista plàcid, comença a no fer la seva feina

UN OCEÀ DE MAGNÍFICA LITERATURA

Les novel·les breus de Herman Melville

Text: **Pere Antoni Pons**
 dantesllobina@hotmail.com

A més de ser un dels pares fundadors de la literatura nord-americana, i a més també de ser l'autor d'una de les grans obres mestres de la literatura universal, aquell monument inabastable intítulat *Moby Dick*, Herman Melville (Nova York, 1819-1891) va escriure una sèrie de novel·les breus simplement impecables, la modernitat de les quals no fa sinó consolidar-se amb el pas del temps. El volum que avui ressenyam, *El mariner Billy Budd i més històries*, és una magnífica oportunitat per descobrir-les. O per retornar-hi. Les altres històries a què fa referència el títol són *Bartleby, l'escrivent*, *Benito Cereno* i *Les Encantades*, un recull de deu textos sobre les Illes Galápagos.

Faula moral i exploració ombrívola dels aspectes més recòndits i imprevisibles de la condició humana, *Bartleby, l'escrivent* conta la història d'un home aparentment ordinari que un dia, sense més ni més, renuncia a seguir participant de l'engranatge del món. Substitu-

lada *Una història de Wall Street*, l'acció transcorre dins un despatx d'advocats de l'important barri de Nova York, que veu trasbalsada la seva rutina quan el personatge del títol, un copista plàcid, comença a no fer la seva feina. Cada vegada que el seu cap -l'estupefacte narrador, un vell advocat bonhomíus i un punt ingenu- li mana de fer alguna tasca, Bartleby respon de la mateixa manera: "M'estimaria més no fer-ho".

Molt intel·ligentment, Melville no fa servir aquest punt de partida per elaborar un relat sobre un personatge rebel i insubmís, que es nega a fer el que li manen per una qüestió d'ètica i/o ideologia. Qui vulgui fer una interpretació política del text errarà per complet: l'advocat no és un monstre avariciós sinó un home tolerant i comprensiu, i el propi Bartleby es mostra en tot moment "submís i respectuós", tot i no acatar les ordres que rep. Per tant, ¿qui és en Bartleby? El narrador malda per aclarir-ho: ¿és un dement, un excèntric, un fantasma, un abúlic integral? El final, excel·lent, apunta una resposta. Després de deixar-se morir de gana a la presó, se'ns informa que en Bartleby, abans de fer de copista a Wall Street, havia treballat a l'Oficina de Cartes Mortes de Washington, llegint les lletres que mai no van arribar als destinataris perquè ja havien tras-

passat. Una conclusió s'imposa: en aquelles cartes, en Bartleby va descobrir-hi la veritat última de la vida, davant de la qual només és possible no fer res.

Més clàssica que *Bartleby, l'escrivent*, però igualment inquietant i poderosa, *Benito Cereno* conta la història d'un vaixell negrer en què res ni ningú és el que sembla. Ambientada al Perú de finals del segle XVIII, *Benito Cereno* navega entre les aigües de la novel·la gòtica i del relat d'aventures, i conté tots els ingredients de la bona literatura marinera: tempestes, motins, plagues, traïcions i sospites, l'hostilitat del mar en calma i una atmosfera espectral i torbadora. Ambigua i complexa, no és convenient que *Benito Cereno* sigui llegida

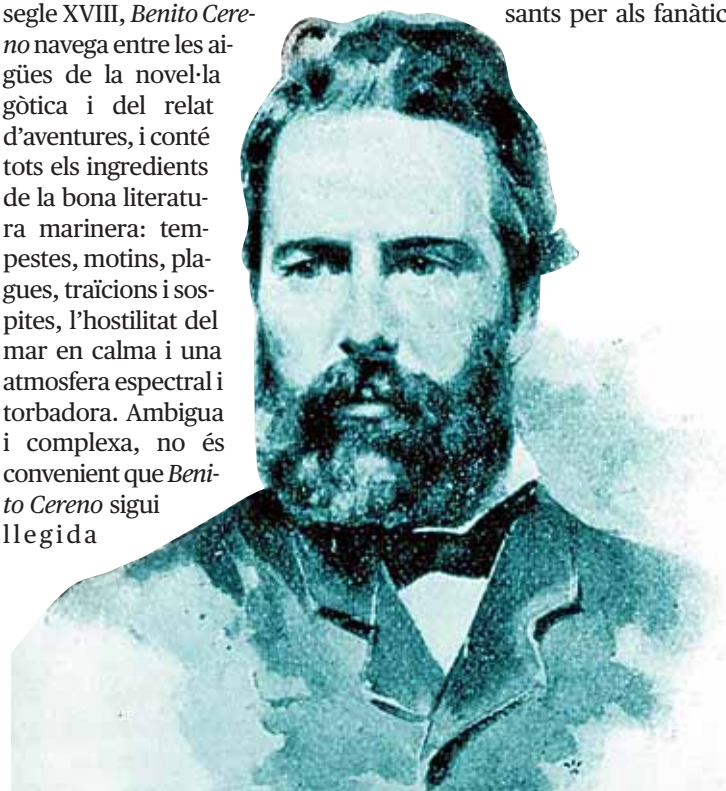
com una novel·la sobre l'esclavatge, sinó més aviat com una exploració de la violència dels homes (ja siguin blancs o negres, lliures o esclaus) quan es troben en una situació extrema.

Potser el lector tindrà la temptació de botar-se els textos -"els deu esbossos"- de *Les Encantades*, pensant que deuen ser molt menors, només interessants per als fanàtics

de Melville o els apassionats dels relats del mar. La meua recomanació és que no se'ls boti de cap manera. Basats en l'experiència marinera de l'autor, aquests textos estan plens de descripcions fascinadores, d'anècdotes increïbles i de personatges pintorescos o demencials. La prosa és, a més, esplèndida: evocadora, vibrant, impetuosa. "Qui no sent les coses llegeix debades".

El mariner Billy Budd és la narració més llarga i potser la més convencionalment decimonònica. És la història d'un jove mariner, guapo, bondadós i carismàtic, que passa de treballar en un petit vaixell mercant a fer-ho en un gran vaixell de guerra. Tot va com una seda fins que un dels seus superiors, podrit d'enveja i de rancor, li agafa mania i el calumnia. És la història, en resum, d'un jove senzill que acaba sent víctima de les seves virtuts -bona fe i noblesa-, que li impedeixen de veure el funcionament tèrbol del món i d'alguns homes.

Un llibre, en definitiva, excel·lent. Tot i que la traducció, meritòria, en ocasions s'intueix bastant tosca.

Herman Melville (1819-1891).

El mariner Billy Budd i més històries

Herman Melville
 Traducció de Pep Julià
 Editorial Destino, Barcelona, 2011
 336 Pàg / 19,5 €